

PANAMA DRUA

**Nañ umebema kartara ðla
Ëberããa kawabiði karea
Sãwã dadyirã ějuãra aride eroðea kawaðida,
Mañ awara idyaða ðla jaraði karea
Sãwã ěbẽrã puru ðeara idyaða kãpurĩa ara ějũaneba neko ðeabarirãã,
Cãrẽ oranlneba ãdyia eroðeara bia wagaranlneba.**



Nañ umebema kartara ðla
 Èberãrã kawabiði karea
 Sãwã dadyirã èjuãra ariðe eroðea
 kawaðida,
 Mañ awara idyaða ðla jaraði
 karea sãwã èbërã puru ðeara
 idyaða kãpurã ara èjũaneba
 neko ðeabarirã jaraðida sãwã
 ðeaðida ãdyia eroðeara bia
 wagapanneba.

Dyi crĩcha jlrleða:
Lic. Hıctor Huertas G

Dyi dibujo sama ðli jaraða:
Nelson De Leon Kantule
 (Dad Neba)

Dibujo oða:
Ologuagdi

Foto diaða:
Ing. Edwin Land

Dji eðe foto ðl diaða:
Tabasare idyaða
Chucunaqueðebema èbërãra
ume dji jlrrepanañ.

Èbërã beðeaða ðlsia.
Bienvenido Cunampio

Dyi parata diaða:
careã parata jlrleða



INDICE

Nabema beðea	2
Dadyirãba dajirã ejũarã ariðe eropanida panã arĩnaë małgløeba baidora edabadabërã.	3
1. ¿Kãre karea bia ðl dadyirã èbërã itea mañ èjũara bia waga eropanida, arĩnae?	3
2. ¿Mawã baiblrã dadyirãba kãredrã roya oðida panl ni kãrë siða arĩnaë misa?	5
3. ¿Mawa baiblrã kãiramaa wanida panã bakuru ðeara tuði karea, èjũa ðeasiða tuði karea?	7
4. ¿Mañne dadyirã dyi puruðe ðearãba sãwã obldaðeba jaraði, wa dadjirãsiða sãwã obldaðeba beðea bara panani ãdyirã quĩrãpita?	11
5. ¿Mañda kãredrã oðida panã ariðe obldaðeba gobiernoa kawabiði karea dadjirãba wãrãda dadyirãba eropanãrã wagaði karea panlda?	12
6. ¿Mabe casa trãjarabadaa gobiernoba ðlcuaðara dadjirãda bië osiðara cawa obada ðeara?	13
7. Nama waði dewara nebrã queðeaðebemada idyaða ðlðia.	15
8. ¿Biara kawaði karea iwidi panã?	17
9. Samarëba juma nałgã crĩcha edapeðaða	18

Nabema beɖea

Dadyirã puru droma Panamaba iɖi ewariɖe wãrã arada jɪɪɪɪ idyaɓa jarabiɪɪa, kawabiɪɪa sãwã obɪɪɪɪɪ naɓ ẽwari jãkua jɪɪɪɪ wãɪɪɪɪ roya kũrãsiɪɪɪ. Maɓɪɪ Panamaba mãwã oɪɪ ANAMneba. Maɓ bẽrã ANAMba beɖea aupeɪa dadyirã puruza bema bororã ume, jɪɪɪɪ kãrẽ obɪɪɪɪɪ dadyirãba aduapanɪneba biẽ obadara waa orãna mãrẽa ara dadyirã ẽjũa ume. Mabe ya biẽ osiɪɪɪ unusira ara maɓda jarabaria waa auɪuara biẽ orãna marẽã. Maɓ biẽ obɪɪɪɪɪ dadyirã dora dewara ẽbẽrãra siɪa biẽ obada bẽrã.

Maɓ bẽrã naɓ kartazaqueɖe jaradiã sãwã dadyirã ẽbẽrãra, kãpurã naɓ ẽjuãneba ne ko queɖeabarirãa biɪa beɖea auɪa marẽã dadyirã puruza bema bororã ume, jumarãba wagaɖi karea dadyirã ẽjuãra. Maɓ bẽrã ne bariduada oɪi naẽna iwidi kawadiã panɓã ãdyyirãa, kawadi karea dadyirãba oɪida krĩchapanãrã bia ɪɪ kawaya.

Maɓ awara idyaɓa jaradiã sãwã obɪɪɪɪɪ ariɪe dadyirã Puru droma boro quĩrãpita ariɪe o kawadiã, maɓ awara auɪuara jaradiabiɪa dadyirãba ariɪe oranɪneba dadyirã ẽjuãra bio bia waga eropanai karea

Idyaɓa dadyirãa jaradiã sãwãɪɪɪ juma maɓɪɪɪ ariɪe dadyirãba traja kawadiã. Maɓ bẽrã dadyirãa jaradiã jũmãraba aɓari krĩchadeba dadyi ẽbẽrãba dadyirã ẽjũara waga eropananida. Mawã ariɪe eropanɪneba dyi ewari jakua jɪɪɪɪ wãɪɪɪɪ kurãsiɪɪɪ. Maɓ bẽrã dadyirã ẽbẽrãra idyaɓa jaradiã ẽjũa mããri quĩruɖeɪa bia nekopanana marẽã.

Maɓ bẽrã naɓɪɪɪ bio kĩrãkuita krĩchadiã panɓ juma dadjirã ẽbẽrãba, sãwã dadjirãba ẽjua eropanãra bio bia ariɪe wara eropananani? ɿKãrẽda obɪɪɪɪɪ dadjirã ẽjũarã ariɪe wagaɖi. Juma maɓɪɪɪ juma dadyirã jɪɪɪɪ ɪɪ. Maɓda dadyirãba ariɪe wagaɖiɪɪ kĩrãnebaɪɪɪ ara dadyirã warrarã carea mawã bio bia waga eropananida.

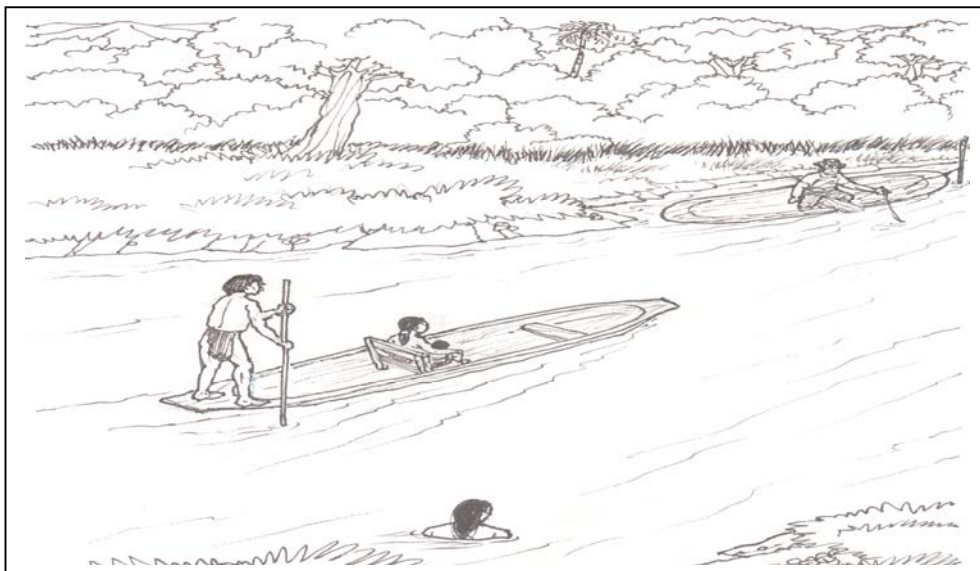
Maɓ awara juma maɓ ewari minĩchadebemarã dji adua ɪearãa jaradiɪebemaa, maɓ kawadiã aɓal krĩchadeba jumarãba naɓ ẽjuãra bia eropananida jɪɪɪ karea. Baribɪɪɪ juma maɓɪɪɪ dadjirã boro jɪɪɪɪ ɪɪ sawbiɪi carea bema krĩcha jɪɪɪɪ. Maɓ krĩcha jɪɪɪɪɪ ãdjirãba idjãba jɪɪɪɪɪ panɓ juma dadyi ẽbẽrãrã ni maãri biɪa biẽ oɪaɪda.

Aɓabe mawabɪɪɪ naɓ ewari makua mĩa kawaĩẽ numebɪɪɪ royaɪa, maɓ bẽrã juma dadyirã warrarã dadyirã caiɪu zebɪɪɪɪ bia mĩgaɪaã.

Dadyirāba dadjirā ejūarā ariđe eropananida panļa ārīnaē maļgļeđa baidora edabadabērā.

1. ¿Kāre karea bia Ʌl dadyirā ēbērā itea maļ ējūara bia waga eropananida, ārinae?

Bio akļeiblrl ne juma dadyirāba obadara dadyirā puruđe biara Ʌla quĩrākuita ođida idyaɅa ariđe orapananida. Kawaðida panļa ne juma dadyirāba orapanlā Ʌatabue panlšida kue zeblllđe dueđa wābarida. Maļ bērā bio Ʌla idyaɅa dadyirā došida bio wagađida, dozaque queđeara wagađida, amene queđeara wagađida, maļgļeđblrl Ʌea bērā juma dueđabema animarāra, maļ awara maļ dueđa Ʌea bērā Ʌeda queđeasiđa. IdyaɅajuma bakuru Ʌeara, animarā meabema Ʌeara, ĩbana Ʌeara chirusiđa juma bia Ʌea maļgļeđa dadyirāba kođira edabada bērā. IdyaɅa dyi biada Ʌla kuiđi karea, dadyirā neú eroqueđeara kueđi karea. Dyi bia idyaɅa jābane wāni karea, juma maļ do queblđeba baido zebariđeba. Zokārā ēbērāba bio awa Ʌeabaria dueđa kuiđira amene waiɅla Ʌeara awa akļeđi karea. Maļ bērā dadyirāba juma maļgļda bia ođaēneba ārī edeeđiblrl animarā siđa piāka juma jōyā. Bacurada juma tu edeeblada bērā. Maļ awara dyi dora ĩchita Ʌeya, maļ bērā poya jābane wānaē panenīa idyaɅa dadyirā neúsiđa poya nedobueđaē panenia.



Dadyirāba ariđe orapaniblrl, juma bia waga eropaniblrl, juma ara nawēna dadyirā erapanlā joēā āteblrl auđuara yōšida Ʌla dadyirā dora kadyirua Ʌaēā dadyirā itea, maļ bērā dadyirā dārā bio nekai pananīa.

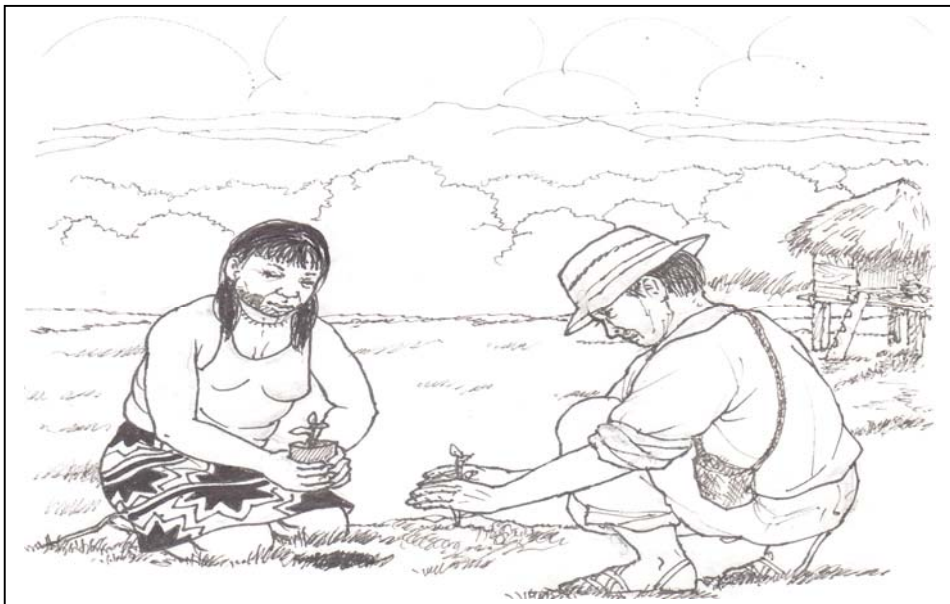
Juma dyi ne kawa ɓe a ɛbɛrɛba dadyirɛ bio bia jaraɗia dadyira baidoda waga kawasiɗara. Maɓ bɛrɛ mawɛ bia waga kawadi karea dadyirɛba kawadiida panlɛ kɛrɛda baidora. Maɓ awara idyaɓa kawadiida panlɛ ne juma dadyirɛba oranlɛ do ikawa ɓe tuta cuablɗaba eyaa waiɓla do queblɛ ɓeade ɛjuada ocuablɗadeba dadyirɛ dora bea edeeblɗaa. Maɓ mawɛ ɓeublɗɓɛrɛ dadyirɛ dora idyi naɓrɛ ɓaɗa quɗraka iɗira ɓlɛa.

2. ¿Mawɛ baibilɗ dadyirɛba kɛredɗ roya oɗida panlɛ ni kɛrɛ siɗa arɗnaɛ eropanani carea?

- a. Dadyirɛba ɛjuane obɗade oɗida panlɛ koɗi karea eropanani carea idyaɓa dyi aɗubaɗara nedobueɗu karea.

Quɗrɛnebaɗadua juma dadyirɛ ɛjuara buɗapeɗa tuɗapeɗa babuebadada. Mawɛna karea dadyirɛ nɛura ubadada koɗi karea, maɓ awara idyaɓa ubadada nedobueɗi karea.

Baribilɗ idyaɓa dadyirɛba bakuru do ikaza ɓeara tuɗiɛ panlɛ, tusiɗara arɗpanlɛ, dozaque ikawa ɓeara tuɗiɛ panlɛ, amene ikawa ɓeara tuɗiɛ panlɛ. Mawɛ oɗibilɗ dyi ɛjuara bio ewara taɓebari bɛrɛ. Mawɛ taɓereɗa kue zebɗɗɛ juma egorora doeɗaa pɛɛ wɛbaria idjaɓa cue ɓaba juma dji egoro biara edeebaria.



Juma mañ jarapedada awara idyaba dadyirāba de joađi karea quedua edađi karea tubadaba arĩ baria, uruta dubadaba arĩpanlā, ebasieđa dadyirā de jarā poni karea tupanlne arĩpanlā juma kue zebibari ějūara.

b. Dadyirāba ějūa eropanlra gobiernoa kartadeba jarabi panlneba wārāda dadyieđa, wa dārā mañ ějūara erobł bērā kartadeba jarē łmina wārāda dadyieđa.

Eđaude dadyiraba o quĩrāka jarikuabadaa ějūa jłāni karea mañ awara māvā obadaa gobiernoa iwiđiđi karea kartadeba mañ ějūara dadyiraneda jarabł marēā. Małglra iwiđibadaa mañ **Reforma Agraria** abadaa. Małglba aəabe kawababaria ějūa diaieđa bemada.

c. Dadyirā ějuāne bəara nedobueđi karea edabłdađeba.

Dadyirāba dadyirā ějuāne bəa bakurura edađiē panlā nedobueđi karea, māgl mawā ođira gobierno quĩrāpita kadyirua bērā. Mañ bła juma tuđibłgl dadyirā dora beuida błbērā Baribłgl eđaude iduaribadaa łklgl, baribłgl mawā iduaribiđi karea ANAMba bia błađa aida bła kartada diabłglđeba. Mañ kartade idya juma jarabłida kārēda poya oida błda idyaba kārēda poya okara błda. Dadyi ěbērā itea bida idyaba ANAMba iduaribi baria baribłgl kartadeba idyaba juma jaraida bła, kārēdrl poya oida błda.

d. Animarā dadupeni karea bemanebemada jarađia.

Dadyirāba kawapanlā łklgl dadyirānebemaba pakara daupebadada, china siđa daupebadada, mañ awara idyaba eterresieđa daupēbadada kođi karea idyaba nedobueđi karea. Baribłgl bio kawađida panlā juma mañ animārā āba dora arida błda. Mañ bērā dadyirārā kakua biē panenisiđa bła. Mañ karea juma mañ animarā *quedeada* eroba quĩrābłbłgl idyaba ANAMba kawabaida bła, MINSAbā kawabaida idyaba alcaldeba kawabaida bła.

e. Dadyirāba idyaḅa ne oḁida panlā ara dadyirā puru jāne bia oḁi karea ara dadyirā puruda.

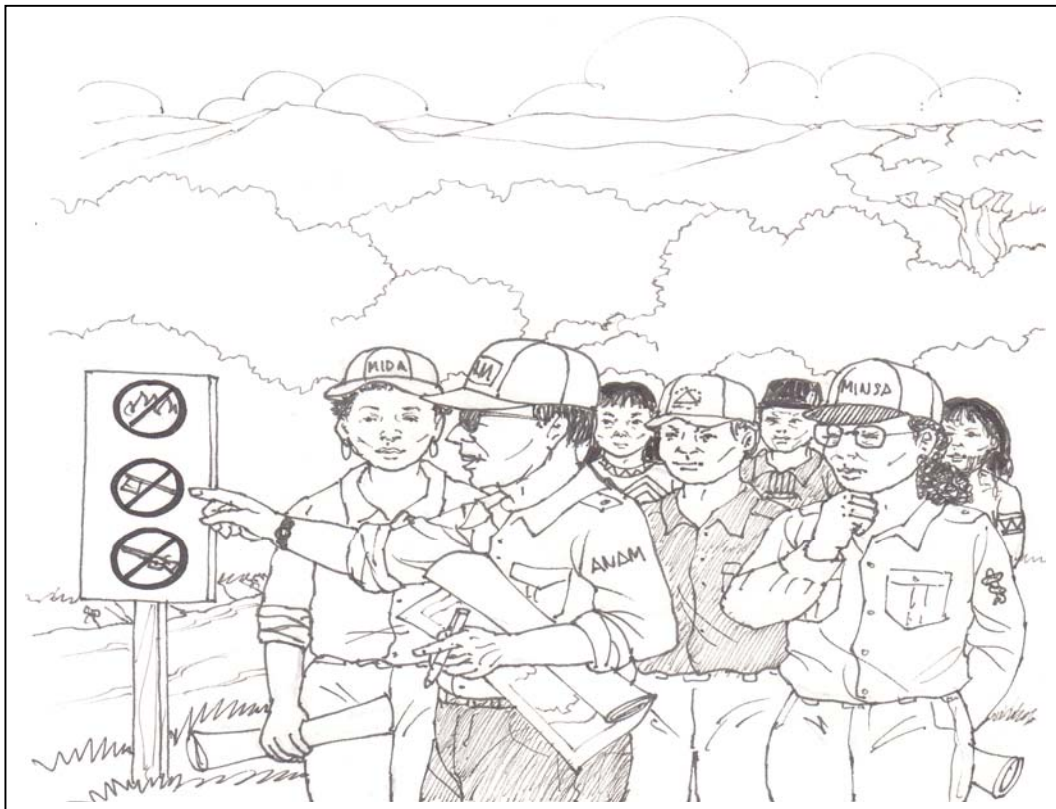
Dadyirāba kawapanlā puruḁe dadyirāba dera okuabadada, animara eroḅeaḁi carea bema de siḁa ocuabadada, jemeni karea bema siḁa okuabadada, bewārā tḁariḁi kareabiḁa okuabadada, maḁ awara idyaḅa obadaa ne kadyirua babueḁi karea bemada. Baribrlḁ juma nama dadyirāba



aḅari ewari oḁi karea bemēā, wa dyibariba jarabrlḁḁe oḁi karea bemaēā wa dyi animara dyibariba jarabrlḁḁe oḁi karea bemaēā, ātebrlḁ juma maḁgḁra dyi bororāba kawa jaraḁida panlā juma dadyirāba obldara bia ḅa marēā idyaḅa dadyirāba eroḅeara ārinaē eropanani karea.

3. ¿Mawa baibrḁḁ kāiramaa wanida panlā bakuru ḅeara tuḁi karea, ējūa ḅeasida tuḁi karea?

Juma maḁgḁda oḁi karea dadyirāḁ wanida panlā ANAMmaa, idyaḅrlḁ diabari bēḁā bio akḁareḁa dadyirāḁ kartara, bakuruda tuquīḁā ḅaibrḁḁ wa ējūa siḁa tuquīḁā ḅaibrḁḁ. Quīḁnebaḁadua dadyirāḁ dadyirāḁ ējūara egorosiḁa bio waga eropanani panlḁ. Maḁ karea ādyia jarabldara juma oḁi karea panani panlā, ādyia biḁa idyaḅa wagaḁi karea panlā bēḁā. Maḁ bēḁā juma dadyirāḁ biē oḁeḁeḁeḁa āriḁeḁeḁara waya bia oḁi karea jrlḁpanlḁ ādyirāḁ carta EIA abadaḁe juma ḅl eropanlā. Maḁ beḁeḁa EIAba jarabḁla, juma dadyirāḁ oḁi karea panl naēna ādyirāḁ akḁeḁida āḁi kawaya wa āḁiē kawaya. Maḁgḁra idyaḅa ANAM areba zebaria.



Juma dadyirāba oēida krīcha panlā dadyi ējūa arade ʔaisida, maļ obllba dewarada biē oida ʔaibll, ANAMba bia ʔlada aida ʔla bio akʔareʔa.

Maļ awara dadyirāba ējūa tubudaʔe, babludaʔe, mea wanareʔa animarā bio zokārā quenabludaʔe, beʔa dyi kābayā quenabludaʔe, ārībadaa. Bakuru ʔeara bio zōkarā nedobuebludaʔe juma maļba dadyirua ējuāra biē obaria. Maļ bēgā bariduaba deda do quēblēe oʔe wāibll mabe ewara tu edeibll maļglba dora biē oʔla riāka bea edeebll bēgā. Maļ juma nama dadyirāba jarabldara oēia karea pananiē panlā.

Maļ bēgā dadyirāba idyaʔa neuda waiʔla oēibll nedobueʔi karea, wa maļrī oēibll aʔabe koʔi karea juma maļglra ANAMba bia ʔlada aida ʔla, mawā oʔlēba idyia dadyirā ējūa bia eropanida jllʔl bēgā. Maļ mawā aride oēi kareara ANAMba idyi ēbēbēgānebema ējūanebema bio kawaʔlēa diabueida ʔla idyia dadyirā krīcha jaradia marēā ne juma dadyirāba obldara aride ʔamarēā.

Mañ krĩcha dadyira ějuā ariĉe wagadiĉebema dyi biara ĉlra nāgla: ne juma dadyirāba obadara oĉiĉe ranlā ni aĉal ewariĉe do ikawa, dozaque ikawa, amene ikawa, do dau ĉea ikawabiĉa okawara ranlā. Mañ awara idyaĉa dadyirāba kopeĉaĉara dueĉa ĉatabueĉiĉe ranlā, mañ karea āteblrl sama babueĉira dadyiraba o eropananida ranlā. Mañ bĉrā jūmarāba aĉari maĉe babue ranani karea. Bariblrl mañ babueĉi karea bemasiĉa ANAMba dadyirā bia blaĉa aiĉa ĉla. Mañne dadyirāba ne zarea tlbaba jidakara mama ĉatabueĉiĉe ranlā āteblrl āyāa diabueĉida ranlā mama dyi kawa obariba kawa omarĉā.

Dadyirā kakua bia eroĉaiĉebema kawabł (MINSa).

Idyablrl ne juma dadyirāba obadaĉebema karea kartaeĉeba bia blaĉa abaria diabariba dueĉa ne oĉi karea idyaĉa animarā daupeni karea. Neāgā diabada de droama oĉi karea, dadyirāba batabuepeĉaĉa babueĉisiĉa idyablrl bia blaĉa aiĉa ĉla. Mañ bĉrā biĉe ĉla animarā beuĉara daiĉu ĉatakuaiĉida, mawā oĉiblrl dadyirā dora biĉe ornl bĉrā.

Idyaĉa ĉla
MIDA abadada
(ějuānebema
kawabłĉebema)
Idyablrl diabariba
dyi wārada ějuā
eroĉearā
kartaeĉeba
gobierno
quĩrāpita.



Bariblrl idyaĉa mañ ějuā kartaeĉeba wārada dadyiĉeaĉa aĉira ĉla ANAM jlwlaĉe.

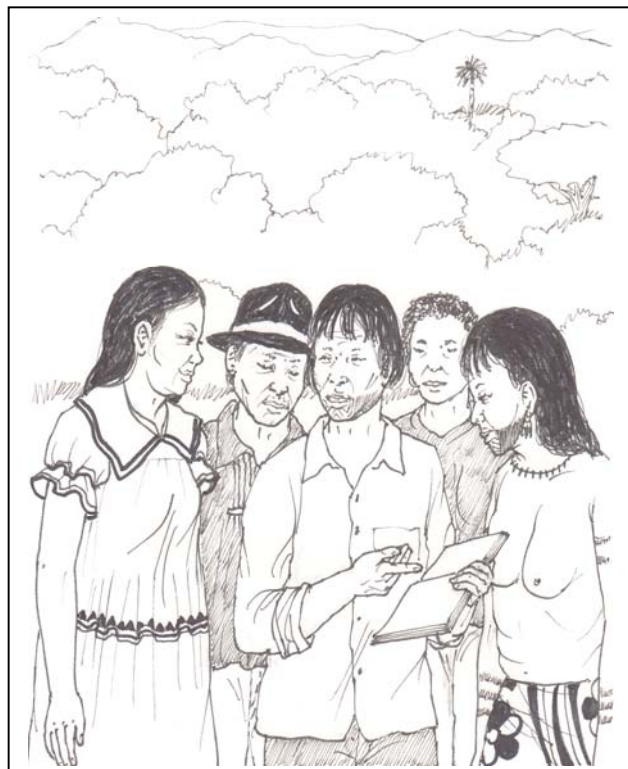
Mañ awara idyaþa dadyirãba kawapanlã mañ SINAPROC abadaþebemada, idyablrl kawa karebabaria doba unumebllle, deuremiaba bieã obllle, mañ awara idyaþa cawa careababaria naũgã dji caballa puantumle juma ãribllle. Idyablrl jarabaria kãrãda oþida panlda idyaþa kãreda oþiã panlda. Mañ awara idyaþa jaradiabaria sãwã dyi bardapeþara karebaþida waþi dyi bio nekawaþea jũeni naëna, mañ awara idyaþa karebabaria kawabi karea ne minĩchaþea dadyirãba oþiã panlnebemada. Mañ awara idyaþa iduaribikaa deþeara ũbari þeamaa oþi karea pananiblrl.

Mañ bẽgã deda oþi karea, kakua bie þea aklei karea bema de droamada oþi karea, jemeni kareabemada oþiblrl, juma naãrã ANAMba, MINSAbã idyaþa SINAPROC biã kawapananida panlã, ãdyia bia þlaþa asidara oþida panlã mãwãþblrl oþiã panlã.

Jabe beþeaþia dadyira bororãnebemada.

Dadyirã druade þeabaria mañ Gobernador abadada.

Idyida dadyirã druade þla dadyirã Panamanebema jumarã boro kakua bari beþeaþai karea. Mañ bẽrã idyablrl jllbaria mañ proyecto þeara dadyirã puru þeaza karea. Idyiþe þla dadyirã puru þeara ne juma bara þeaþida. Mañ awara idyira þabaria zarrã boro quĩrãca, idyaþa neblra þea odyakuablrlra kawa jarai karea þabaria. Ejũa carea neblra odyablrlra kawa jarai karea þabaria.



Idyi jłwa eđa eroþł druade de ođi carea bema cartara diabaria, baribłł maļ diai karea ANAM ume beđe aubaria, MINSA ume idyaba MIDA ume biđa. Animarā dyibari neā þea quĩrāka þeara kawa jarai karea þabaria.

Maļ awara idjaba dadyirā taēna þabaria maļ Corregidor abadada. Māğłra þabaria puru þea idji jłwa eđa eroþearāne biē osidara kawa io karea. Maļ awara idjaba idji jłwade þła jumarāa jarai karea puru þeara bio quĩrā wārēa eroþeađida, idyaba jarai karea þła kāreda ēbērāra poya ođida idyaba kārēda poya ođakara panłda. Maļda bĩē osidara idya kawa oi karea þabaria idyaba.

Dadjirā comarcađebema nocorā.

Dadyirāba kawapanłā dadyirā Cacique þeara dadjirā karea gobierno quĩrāpita beđeabadada þeađa. Maļ bēřā juma proyecto þeada eneni karea panłne idyabłł jarai karea þabaria bia þłda wa biē þłda. Maļ bēřā bariduaba dadyirā Comarcađe þea bakuruda tu quĩrāþaibłł dadjirā caciquerābłł jarađida panłā bia þłda wa biē þłda. Baribłł maļ bia þłada ađi naena akłđida panłā maļ obłdade dadyirā ējūarā ārinida wa ārĩ naēda.

Maļ dadyirā ējuāne obłdaba ārĩda wa ārĩnaeda jarađi karea naāra akłbada dji bio ne kawa þearāba, ādjirāba jarađia carta comarcađebemaba jaraþł āĩ obłdada wa jumaēna bia numłda, baribłł juma maļğłda ādyirāba jarađia dyi jłređapeđa dadyirā nocorā ume idyaba gobiernonebemarā ume ābaa

4. ¿Maļne dadyirā dyi puruđe þearāba sāwā obłdađeba jarađi, wa dadyirāsiđa sāwā obłdađeba beđe bara panani ādyirā quĩrāpita?

Dadjirāā ādyirā quĩrāpita beđe lþła pananĩa ariđe dadyirā ējūara waga eropanłneba, ārĩnaē eropanłneba, idjaba āribiđaē wagapanłneba dadyirā puruđe. Maļ awara dadyirāā beđe lþła panłā jarađi carea ābaa dji jłrebldade. Mawā beđeadıra dadjirāa diđa bēřā juma puruđe þearā ēbērarāa. Baribłł mawā beđe lþła panani carea dadyirā puruđe ļcłł ābaa beđe auđapeđa trajaþeada pananida panłā zocārā. Maļ bēřā þeađida panłā maļ Cooperativa manada, ONGs manada, wērāra siđa trajađi carea beđe auđapeđa þearāda.

Mañ bẽrã juma mañ beðea auðapeða trajabea bororã þeara bio beðea lþla ranlã nocoare beðeaði carea dadyira ějuã bia waga eropananinebema beðeabladae.

Mañ bẽrã ley 41, poa 1998debema bia edasiðae dadyirãra beðea lþlaþeada marẽa jarasiðaa. Mañ leyba biara beðeaþla dadyi ějuã ariðe wagaðieðebemada. Mañ bẽrã mañ leyba jarþla mañ mañ ministro abada ubea ranlãra mañglra bio quĩrãkuita aklabadada rananida. Mañ awara roya jaraðia mañgl leyðebema beðeabladae, dadyirã dyi puruðe bemara roya beðeaðida ranlã, dadyirã þlrpeða eðbẽrãneba.

Idyaþa ley 44 poa 2002debemaba jarþla dadyirã ějũa, egoro, dosiða bio waga eropani carea lklglða þleðida ranlãra ãdadyirãba jarapanana marẽã kãrẽda oblaðeþa mãwã bia waga eropananida. ãdadyirã mañ bẽrã lclgl ara dadyirã puruðebema þeaðida ranlã.

Mañ bẽrã puruba jara quĩrãþlra wa bariduada biẽ unu þaiblgl ara mañda jaraiða þla. Mabe mañgl eðbẽrã jaraðida ranlã carẽdgl wãrãda dji puruba oðida jarþlda.

5. ¿Mañda kãrẽdgl oðida ranlã ariðe oblaðeþa gobierno kawabiði karea dadyirãba eropanylã wãrãda wagaði karea ranlda?



Wārāda dadyirāba eropanlṛā wagaēi carea panlda cawabiēi carea naḷglda oēida panlā: cawaēibḷḷ aḷalba dadyirāba waga eropanl ējuāda biē ḷlda wā biē oi carea ḷlda ara maḷda jarāēida panlā. Maḷ obldaēeba dadyirāba cawabiēida panlā dadyirā sopua panlda maḷ mawā biē oranl karea. Maḷ mawā obldaēeba dadyirāba dadyirā boroa acḷe wābi panlā maḷ jarapanlra wārada wa sewada jarapanl cawaya.

Maḷ bēṛā maḷ biē oranlra baridua dadyirā boro quīṛāka eropanlā jaradida panlā. Maḷ bēṛā maḷgḷ ēbēṛāba cawasibḷḷ wārāda mawā biē oranlāda idyia jeḷeco aḷa eroḷa ne oi carea. Maḷne idya cawaya maḷ biē oranl nēḷḷgara waiḷlada wa makua waiḷla ḷlēda dyi leyba jarāḷ quīṛāka. Maḷ bēṛā makua waiḷla ḷlēḷḷḷ ara maḷ quīṛāca dji biē oḷra cawa oēida panlda. Maḷ biē oēāḷada dadyira Comarcaēe ḷaibḷḷ ara dadyirā caciquerāba cawa oēiēebema aḷdji carta organicaba jarāḷ quīṛāca.

6. ¿Mabe casa trḷjarabadaa gobiernoba ḷlcuaḷara dadyirāda biē osiḷara cawa obadada ḷeara?

Naḷgḷṛāba aḷalba biē oḷda jarasiḷara cawa oēi carea pananida panlā

Codigo Administrativo abada	Ley especial abada	Comarcaēebema	Judiciale abada
REGIDOR abada	ANAM	ZARRA wa SUABIRET	PERSONERÍA
CORREGIDOR	MINSA	NOKO – SAHILA	JUZGADO MUNICIPAL
ALCALDE	MIDA	CACIQUE REGIONAL	FISCALIA
GOBERNADOR	SINAPROC	CACIQUE GENERAL	JUZGADO CIRCUITO DEBEMA ABADA

Maḷda ANAMba juma cawa oi carea ḷaida ḷla aḷalba ējuānebemada biē oḷda jarāḷ zesiḷara, ējuā tudēebemada jarāḷ zesiḷara, pea tudēebemada jarāḷ zesiḷara, animarā jūmawāyā beapanlnebemada jarāḷ zesiḷara. Maḷ

karea mañ jarade zepedada karea wãida ðla aklede mañ jarapedadara wãra kawayá, mabe iwíidida ðla mañ mawã oi karea cartadeba bia ðlaeda asida kawayá. Mañ awara mañ oranlda ãjuã gobiernoba waga erobede ðaibлга, dyi mawã obлга idya kawa oida ðla idyaiða cawa jaraida ðla.

Mañne MINSAbá juma cawa oi karea ðaida ðla aþalba obledaba dadyi kakua bia ðaida miníchaede ðlibлга. Mañda roya jaradia bariduaba ne obledaba doda biẽ oibлга, animarã daureþl ãda dueða wãbaribлга, animarã beuedada daiðu þatabueranlbлга. Mañglra juma idyia cawa oi carea ðaida ðla .

Mañne MIDAbá mañ Reforma Agraria abadeba juma kawa obaria dadyirã ãjuãda cartadeba wãrãda dadyide quĩrãka eroba quĩrãþlbлга.

Mañ juez abadaba cawa obari.

Municipiodebema personeria abadaba obaridebema.

Idjia bio quĩrãkuita akлbaria juma neblга idyimaá enebldara. Mañ neblrada ãjuãnebema baibлга ara mañda dyi mañnebema kawaþeamaa diabuearia, mañglba kawa o mareã.

Dadyirã druadebema Fiscalia

Nañglba quĩrãkuita ãjuã ariede erobeaeðidebemada, mañ awara akлbaria ãjuãra ariede erobeadeba ãrirãna mareã. Iduaribikaa aþalba ã oblldeba ãjuada ãriþaibлга. Dyi mañ obлга neblга waiþlade idyia unubaria.

Municipiodebema Juzgado abada.

Baridua neblга karea beedeede þea ãbẽrãra idyia kawa obaria idajþa kawa jarabaria.

Beedeede þea sãwã obadade bema.

Mañ kawa oðira ðla preso þleida wa parata diareða ãdrleida. Nañrã jarabadaa mañ neblгara beþea umeneba: aþa jarabadaa faltada dewara ãdyirãba jarabadaa penada. Mañda biara kawaei karea jaradia mañ **falta** manada cartadeba kawa oida, mañ **pena** manada ãdyirãba jarabadaa mañgl nẽblгara waiþlara þlda.

Mañ bēřã roya jaradĩa nałgłřãda macua dji cadyiruaēda:

1. Preso jidađida
2. Biē ođakarea parata diaibara ðeida
3. Biē ođa karea ara idyia waya bia ðli karea ne oðei.

Biē ođa dyi cadjiruara ðlra nãgłřãda jarabadaa:

1. Preso ðeida
2. Multapeđađa karea trajaðleđeba juma diaida ðlra diaida.
3. Dyãřã kakua biē queđea biabi karea ðai.

7. Nama wađi dewara nēðlra queđeađebemada idyaba ðleđia.

<p>Nañ ējũane ðea ariđe waga eropanani karea jarapeđađa</p>	<p>Nañ ējũada ãriniblra wa biē ođiblra, dyi mawã oblra carea idyia parata maãri diaida ðeideba ađa 10 milloł. Animarã jumawãyã ðeaðl karea, wa ðedasiđa jumawãyã beaðl karea, ējuã tuðl carea, baðl carea, juma małglra bio dji cadjiruua.</p>	<p>Ley 41ba poa 1998ba (nañ ējua bia eropananebemaba jaraðla) Ley 24ba 1995ba (animarã wagađi karea bemaba jaraðla). Ley 1ba 1994ba (Bakuru wagai karea bemaba jaraðla)</p>
<p>Dadyira ðeabari kadjirua ođaē eropanane bema</p>	<p>Baridua de opeđađaba dadyirãda biē oida ðaiblra małglra waa nokođaa obiē ðaya.</p>	<p>Ley 66ba poa 1996ba jaraðla.</p>
<p>Preso ðleđeđebema ley</p>	<p>Kawaðlba nañ ējuada biē osira, idyira kawa ođia bia wagaē ðl karea, ãřl karea, ãl oðl karea. Doda biē oðl karea, baidoda biē oðl karea, bacuru tuðl karea, idjaba chirua wa ējuã ðaðl karea.</p>	<p>Ley 14ba poa 2007ba (mañ leyba jaraðla presoðleđeđebemada)</p>

Mañ codigo civil abada de bema	Mañba jarabaria dadyirāba baido biē obada de bemada (616-620)	Ley 2ba poa 1916ba jarab la
Administracione de maba mawā jarab la	Idyia kawa jarabaria juma ne ocua de bemada (1313), baido de bemada kawa jarabaria (1325), dadyira puru jāne o bea de bemada kawa jarabaria (1335), puru biya ima eropanaine de bema (1485), baido aride o de bema (1534),	Ley 1ba poa 1916ba mawā jarab la (Administracione de maba mawā jarab la)
Mañ codigo Juezba kawa jarabari de bema	Municipio de bema juzgado, distrito de bema juzgado.	Ley 23ba poa 2001ba jarab la (Codigo judicial de bema)
Mañ codigo agrario abada	Bariduaba ne oi karea baib la idyia jaraida b la naēna sāwā oida erob la da, ni kārē si de a ārīe karea. Idyi ējuara wārada idyid ed a erob la mina, animarāra beara ara jawā erob la kara b la .	Ley 43ba poa 1962ba mawā jarab la (mama be de ea de la anirā āra jawā bio wagaē erob la karea)

8.

¿Biara kawadi karea iwidi panl?

1. ¿Bl purude kãreda ëbërãraba obada koði karea, mañ orpanlba ãripanlka dadyirãba waga eropanlra?
2. ¿Bl purudebema ëbërãba kaïraa iwidiidida panl ne oði naena, kãrë karea?
3. ¿Dadyirãba ëjuã bia waga eropaninebema beðeabldaðe bl purudebema ëbërãra sãwã krĩchabada idjaða sãwã jarabada?
4. ¿Dadyirãba ëbërãba bië orpanlda kawabldaðe ãdyia sãwa krĩchabada idjaða sãwã jarabada?

9.

Samarēba juma naĩgĩ crĩcha edapedađa

1. ¿Mabe maĩ "cuenca hidrográfica" abadara kãrẽ? Kartazaque kawada marẽã, USDA-NRCSba, Pusađe ðea puru, San Juan, PR BF-05/01.
2. José María Franquet Bernis. Bła roya docara ðł. 60 lwidipedada panũna maĩ baido ariđe eropanane bema karea.
3. Dadyirã do, dadyirã ějũa, dadyirã de, cartazaque ACPba ođa. 2002.
4. Dadyirã Panama ariđe eropanani beđeja jarapedada
5. Bĩe osidara preso ðłđi karea bema krĩcha cartade ðłpedada